

BOERENBEDRIJF ZIT VOL ETHISCHE DILEMMA'S

- Boer combineert dierenliefde met fokken voor de slacht.
- Stedeling kijkt niet verder dan de *single issues*.

In de beleidsdiscussies over de veehouderij worden de boeren vaak gereduceerd tot marktgedreven ondernemers die de dieren louter zien als productiemiddel. Onterecht, ontdekte de Wageningse filosoof Clemens Driessen. Boeren proberen een scala van ethische waarden te verwerken in een coherente praktijk. Driessen heeft geen achtergrond in de veehouderij en keek door de ogen van een stedeling naar onze voedselproductie. Hoe kun je nou van dieren houden en ze vervolgens naar de slacht brengen?

Die neiging tot ethische eenduidigheid, die ook vaak uitgangspunt is in maatschappelijke discussies, begon te wankelen toen hij een praktijkcursus melkveehouderij bijwoonde. Melkveehouders bleken met de koeien te praten en raakten ze aan op een manier die erop duidde dat de dieren voor hen meer zijn dan een productiemiddel. En een groot-schalige kippenboer ging geregeld tussen de kippen zitten, om te kijken hoe ze zich gedroegen. De aandacht voor het dier en hun productie bleek verweven.

Vanuit het oogpunt van dierethiek was

de boerderij een chaos, een mengvorm van waarden die sterk afhingen van de lokale omstandigheden en het type boer. Zo wilden enkele biologische melkveehouders stoppen met het onthoornen van de koeien, met het risico dat de koeien elkaar zouden gaan verwonden. Een ethisch dilemma dat ze probeerden op te lossen door de stalrichting aan te passen, zodat de koeien elkaar minder in de weg liepen.

WAT VOOR BOER WIL JE ZIJN?

'Eigenlijk stonden de boeren voor de vraag: wat voor soort boer wil je zijn? En dat is een veel ingewikkelder vraag dan de aandacht voor *single issues* als dierenwelzijn in het beleid', zegt Driessen. Hij publiceerde zijn bevindingen in het *Journal of Agricultural & Environmental Ethics*.

Driessen vindt dat de ervaringen van boeren veel serieuzer genomen moeten worden bij het bepalen van regels, of het nu gaat om welzijn, milieu of megastal. Daardoor verandert de ethiek van ideaal eindplaatje naar een continu proces van verbeteringen. Soms geven daarbij - voor de stedeling - verrassende argumenten de doorslag. Zoals de varkensboer die overstapte op groepshuisvesting in stro omdat daardoor zijn kinderen weer in de stal wilden komen. Het belang van gezinsnormen en bedrijfsopvolging gaan hier hand in hand met welzijnseisen. **AS**

Wat voor boer wil je zijn...

VISIE <<

Rio +20 vervalt in oude loopgraven

Twintig jaar praten over duurzame ontwikkeling op internationale topconferenties heeft weinig opgeleverd, stelt de Wageningse bestuurskundige Sylvia Karlsson-Vinkhuyzen, bij gebrek aan monitoring en communicatie. Karlsson-Vinkhuyzen woonde de Rio-conferentie van twintig jaar geleden bij, was tien jaar geleden in Johannesburg en vertrekt binnenkort naar Rio +20.

'Twintig jaar geleden was er veel hoop; de Berlijnse Muur was enkele jaren daarvoor gevallen. Hoewel sommige ngo's de conferentie een mislukking noemden, werden er duidelijke ambities geformuleerd over het tegengaan van klimaatverandering en het behoud van biodiversiteit. Er waren ook aanzetten om ambities om te zetten in lokaal beleid. Maar bij terugkeer richtten de politieke leiders zich weer op de korte termijn, terwijl klimaatverandering en biodiversiteit bij uitstek langetermijninspanningen vergen.

Internationale normen werken alleen als ze mensen overtuigen – er is geen politie of budgethouder die naleving afdwingt. Bovendien is zo'n top-down benadering alléén niet voldoende, je hebt ook lokaal initiatief en creativiteit nodig om ambities tot een succes te maken. Ik denk dat het daar is misgegaan in de afgelopen jaren. Er was geen mechanisme of communicatie die de globale afspraken aan lokale acties koppelde.

Omgekeerd zijn er ook geen goede manieren om de lokale prioriteiten en uitvoeringen terug te koppelen naar globale fora. De rapportages zijn voor dit soort wereldmeetings niet geschikt; de voortgang wordt niet bijgehouden, daar zijn geen richtlijnen voor. Bij gebrek aan onderzoek naar het nakomen van internationale afspraken krijg je weer het bekende patroon van landen die elkaar gaan verwijten dat ze zich niet aan de afspraak hebben gehouden. Je ziet ook geen voortgang, omdat die niet wordt bijgehouden. Zo komt er op Rio +20 een discussie over 'green economy', de economie die in het hart van duurzame ontwikkeling staat. De critici noemen dat *greenwashing*. Zo kom je weer in de oude loopgraven terecht, zonder dat je afspraken en uitvoering via monitoring koppelt. **AS**

STELLING

The quotation 'The more you learn, the more you realize how little you know' by Socrates, keeps you motivated as well as disillusioned.

Henrice Jansen, promoveerde op 4 juni.